

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проєкту Закону України «Про внесення змін до деяких
законодавчих актів України щодо виплати грошової винагороди за
передачу критично важливого для потреб сил безпеки і оборони України
озброєння»

1. Обґрунтування необхідності прийняття акта

З початку повномасштабної збройної агресії РФ проти України на території нашої держави сформувалися значні обсяги озброєння та боєприпасів, які з різних причин опинились поза системою централізованого військового обліку та управління.

В умовах воєнного стану держава забезпечила можливість декларування окремих видів знайденої або отриманої цивільними особами вогнепальної зброї відповідно до Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України». Водночас чинне законодавство не містить механізму економічного стимулювання передачі державі тих видів озброєння та боєприпасів, які мають особливу цінність для потреб сил безпеки і оборони України та перебування яких у володінні цивільних осіб є недоцільним.

Практика ведення бойових дій свідчить, що окремі види озброєння, боєприпасів, вузлів та комплектуючих можуть бути повторно використані силами безпеки і оборони України після проведення відповідної перевірки, ремонту, відновлення або утилізації складових частин.

Крім того, наявність у цивільному обігу окремих видів військового озброєння створює додаткові ризики для громадської безпеки, сприяє формуванню нелегального ринку зброї та ускладнює належний державний контроль за обігом зброї.

Європейська наукова думка, зокрема Академія Фольке Бернадота (шведське урядове агентство з питань миру, безпеки та розвитку) підтримує позицію забезпечення безпеки у суспільстві за допомогою реалізації заходів із вилучення нелегальної зброї у цивільного населення. Зокрема, цій темі була присвячена навчальна програма «Disarmament, Demobilization and Reintegration Processes in Peace Processes and Stabilization» («Процеси роззброєння, демобілізації та реінтеграції у мирних процесах та стабілізації») у 2025 році, у ході якої доповідачами було обґрунтовано необхідність вилучення, у тому числі оплатного, у населення зброї, яка може завдати шкоди громадському порядку.

У той же час запровадження механізму виплати грошової винагороди за передачу державі визначених Міністерством внутрішніх справ України зразків критично важливого для потреб сил безпеки і оборони України озброєння дозволить вирішити комплекс завдань у напрямку посилення обороноздатності України, підвищення ефективності державної політики у сфері контролю за обігом зброї, а також забезпечення правопорядку.

2. Мета і завдання прийняття акта

Метою даного законопроекту є запровадження правового механізму виплати грошової винагороди за передачу населенням державі визначених Міністерством внутрішніх справ України зразків критично важливих для потреб сил безпеки і оборони України видів вогнепальної зброї та боєприпасів до неї.

З урахуванням поставленої мети завданнями законопроекту виступають; забезпечення повернення до державного сектору озброєння, яке становить особливу цінність для обороноздатності країни;

стимулювання добровільної передачі населенням державі визначених видів озброєння;

зменшення кількості зброї та боєприпасів, що перебувають у незаконному обігу;

посилення громадської безпеки;

забезпечення сил безпеки і оборони України додатковими ресурсами, необхідними для відсічі збройної агресії;

підвищення ефективності державної політики у сфері контролю за обігом зброї.

3. Загальна характеристика і основні положення проєкту акта

Законопроектом пропонується внести зміни до Закону України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» та Закону України «Про Національну поліцію», якими передбачається:

1) надання цивільним особам можливості передавати Національній поліції України окремі види вогнепальної зброї та боєприпасів за грошову винагороду;

2) заборона декларування вогнепальної зброї та боєприпасів до неї, включених Міністерством внутрішніх справ України до спеціального переліку критично важливого для потреб сил безпеки і оборони України озброєння;

3) створення правового механізму прийняття такого озброєння Національною поліцією України з виплатою грошової винагороди;

4) надання Міністерству внутрішніх справ України повноважень щодо визначення порядку виплати грошової винагороди та формування відповідного переліку озброєння;

5) визначення передачі такого озброєння за грошову винагороду у встановленому порядку добровільною задачею зброї органам державної влади (з метою юридичного захисту відповідних осіб згідно частини третьої статті 263 Кримінального кодексу України);

6) надання Національній поліції України окремих повноважень щодо приймання зазначеного озброєння із виплатою грошової винагороди (шляхом внесення змін до профільного закону).

Запропонований підхід поєднує інтереси держави щодо посилення обороноздатності та інтереси громадян щодо отримання справедливої

винагороди за добровільну передачу озброєння, перебування якого в цивільному обігу є недоцільним.

4. Стан нормативно-правової бази у зазначеній сфері правового регулювання

Сфера правових відносин, у якій пропонуються нововведення, регулюється Конституцією України, Законами України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України», «Про оборону України», «Про правовий режим воєнного стану», «Про національну безпеку України», «Про основи національного спротиву», «Про Національну поліцію», наказом Міністерства внутрішніх справ України від 21.08.1998 №622 «Про затвердження Інструкції про порядок виготовлення, придбання, зберігання, обліку, перевезення та використання вогнепальної, пневматичної, холодної і охолощеної зброї, пристроїв вітчизняного виробництва для відстрілу патронів, споряджених гумовими чи аналогічними за своїми властивостями металевими снарядами не смертельної дії, та патронів до них, а також боєприпасів до зброї, основних частин зброї та вибухових матеріалів», а також деякими іншими нормативно-правовими актами.

Пропонується внесення змін до Законів України «Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України» та «Про Національну поліцію», із зазначенням у прикінцевих та перехідних положеннях законопроекту необхідності розробки та прийняття підзаконних нормативно-правових актів, які впливають із закону, а також приведення підзаконних нормативно-правових актів у відповідність із законом (що в установленому порядку покладається на Кабінет Міністрів України). Вказане буде достатнім для досягнення цілей, визначених законопроектом.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту потребуватиме додаткових видатків з Державного бюджету України.

Основними факторами, що впливатимуть на обсяг витрат, є:

кількість вогнепальної зброї та боєприпасів до неї визначеного переліку, що перебувають у володінні цивільних осіб;

чисельність осіб, які виявляють бажання передати озброєння державі за грошову винагороду;

оціночна вартість відповідного озброєння.

Обсяг необхідних коштів буде визначено Кабінетом Міністрів України (за поданням Міністерства внутрішніх справ України) після розроблення порядку реалізації закону та з урахуванням чисельності осіб (із визначеною кількістю примірників зброї), які підпадають під його дію. Як пропозиція, покрити цю потребу у фінансуванні доцільно за рахунок скорочення на цю суму обсягу державної програми «Резервний фонд» (КПКВ 3511030) із Закону України «Про Державний бюджет України» на відповідний рік. Очікується, що запланований ефект у вигляді надходження певної кількості критично важливого для потреб

сил безпеки і оборони України озброєння переважатиме фінансові витрати на реалізацію законопроекту.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акта

Прийняття проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виплати грошової винагороди за передачу критично важливого для потреб сил безпеки і оборони України озброєння» матиме, зокрема, наступні позитивні наслідки:

забезпечить додаткове стимулювання для добровільної передачі населенням критично важливого озброєння державі;

зменшить нелегальний обіг зброї;

посилить громадську безпеку;

забезпечить додаткове надходження до сил безпеки і оборони України необхідного ресурсу;

підвищить ефективність державної політики у сфері контролю за обігом зброї.

Народний депутат України

Сергій ГРИВКО

«___» _____ 2026 року

